INTRUPARE ŞI CULTURĂ

de GH. CHIRIAC

Istoria culturii înregistrează nenumărate jertfe aduse zeilor de către om. Acesta din urmă a oferit divinității avutul său, vitele sale și adesea pe el însuși, fie printr'o fulgerătoare jertfire în moarte, fie prin trecerea lentă a ființei sale în ființa zeului, ca'n religiile de radicalism mistic ale Orientului îndepărtat. In tipologia unor asemenea religii, omul se înfățișează ca veșnic debitor al zeilor, trebuind să lupte în toată clipa pentru biruința Transcendenței.

Cadrul acesta religios nu prezintă deci condiții prielnice unor afirmări pe linia omenescului, căci divinitatea paralizează și înăbușă pe om. Deaceia valorile culturale din istoria acestor popoare se prezintă monoton structurate, mici variații ale unei singure teme, cea religioasă, omul fiind exclusiv obsedat și monopolizat de către divinitate.

Procesul acesta de anihilare și absorbire a puterilor de creație umană din partea Transcendenței este oprit, pentru o bună parte din omenire, prin coborârea în istorie a lui Dumnezeu în persoana lui Iisus Hristos. Nu omul se jertfește acum, ci divinitatea se jertfește coborându-se la legea și condiția existenței umane. Inomenindu-se prin întrupare, Dumnezeu recunoaște omului o uriașă valoare proprie și prin acest fapt istoria va căpăta cu totul alt ritm.

Divinitatea nu va mai înăbuși pe om și cuvântul „humanitas", inventat de Cicero, va cunoaște expansiuni de forme culturale unice. Valoriile culturii europene, dacă s'au îndreptat de predilecție asupra omului și forțelor lui, aceasta a fost cu putință pentrucă Hristos a valorificat omul. Căci în creștinism Dumnezeu nu-i Moloh, care înghite ființa noastră. Transcendența neînsemnând ca'n celelalte religii o încălecare a hotarelor umane. Posibilitățile creatoare, date omului prin titlul său de naștere, sunt liber lăsate în cadrul creștin de viață, manifestarea lor fiind prin ea însăși o proslăvire a lui Dumnezeu. Omul devine aici creator în domeniul istoriei, așa cum Dumnezeu este creator pe planul existenței. Și dacă în budism înobilarea omului se săvârșește prin pierderea firei noastre în cea divină, în creștinism titlul de noblețe îi conferă afirmarea naturii umane alături de Dumnezeu.

Dogma formulată la Calcedon a celor două firi, ce sunt împreunate fără amestec și nedespărțite fără schimbare, înseamnă recunoașterea în Hristos, deci în omul desăvârșit, a unui perfect echilibru între divin și uman. Hristos este astfel punctul de intersecție și împăciuire a două realități înclinate să se jertfească și să se anuleze reciproc. Căci dacă în trecut, divinitatea a înăbușit drepturile și legea de viață a omului, menținând istoria într'un vacuum uniform, sunt semne azi că omul este înclinat să jertfească Transcendența. Un monofizitism de sens contrar, pur uman, vrea să înlocuiască pe cel divin din trecut, răsbunând, peste sinteza oferită de Hristos, o rătăcire a istoriei, printr'alta mult mai primejdioasă.

Se încearcă anume azi de a se creia un Dumnezeu după legea de viață a omului.

Transcendența este socotită drept ideal uman și nu existență reală, momentul istoric actual manifestând tendința să înfățișeze pe Dumnezeu ca pe o variabilă în funcție de o singură constantă: omul și idealul lui de viață. In puține cuvinte, Transcendența este disolvată în imanență. Dumnezeu, spune unul dintre copiii buni ai acestui veac, prezintă numai o valoare coordonatoare a tuturor idealurilor umane, fără să beneficieze de atributul existenței. Altfel spus, Dumnezeu este un nume dat lumii ideale din noi și forței de creație etică. Filosofii din Marburg, hegelienii, neovitaliști și pozitiviștii, cari dețin primatul spiritului istoric de azi sunt de acord în a evacua din existența omului Dumnezeirea, așa cum altădată omul era sacrificat și înlăturat din preajma existenței divine. Sinteza Dumnezeu — Om trece printr'o criză, cumpăna înclinând spre termenul om. Cel ce păgubește din această cauză este însă omul, sau mai bine zis — creațiile lui spirituale, care se anemiază, până la dispariție, de câte ori este anulat unul din termenii sintezei. După cum existența noastră fizică nu este posibilă decât sub dubla presiune egală ca forță a celei din afară și acelei dinlăuntru, tot așa existența noastră creatoare în spirit nu se afirmă decât sub dubla presiune a Transcendenței din afară și a imanenței din noi.

Nu una sau alta, ci și una și alta. Cultura de azi este amenințată de explozie prin presiunea din interior spre exteriorul spiritului. Căci omul este făcut să trăiască în baia de lumină a Transcendenței. Altfel devine singur Transcendență săpându-și prin aceasta groapa creațiilor spirituale. A mărturisi deci întruparea, adică Transcedența divină și imanența umană în Hristos, echivalează cu a îmbrățișa o poziție de echilibru spiritual și a lansa strigătul de salvare al culturii umane.

Profeţii, semne şi minuni

Nașterea lui Iisus Hristos a avut aspectul unui mare eveniment întâmplat pe pământ, la o anumită dată din istoria omenirii. In vederea acestui eveniment, lumea a fost pregătită cu multe veacuri înainte, prin cuvântările și scrierile profetice. Iar momentul Nașterii a fost însoțit de multe semne și minuni, ca o dovadă a împlinii făgăduinței.

Făgăduit oamenilor ca Mântuitor (Mesiah). Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, s'a născut ca om, pentru ca prin jertfa Sa trupească să poată face cu putință împăcarea omului cu Dumnezeu. Făgăduința aceasta, dată dintru început (Gen. III, 15) a constituit năzuința sfântă a lumii căzută în păcat, dar conștientă încă de originea sa divină. Spre ea au tins generații după generații, ca după un far luminos, în noaptea adâncă a stării de cădere din grație.

Profeții, ca oameni aleși ai lui Iehova, au prezis lumii că le va veni lumina, prin Mesia, Fiul lui Dumnezeu-Fiul Omului. El era așteptatul, doritul, iubitul, copilul lui Dumnezeu și al omului. El va fi împăciuitorul, Mântuitorul.

Preciziunile profeților sunt temeiuri puternice ale directei conlucrări dumnezeiești cu actul profeției; de aci decurge ca o consecință logică, veracitatea lor, verificată prin împlinirea faptelor prezise, atunci când s'a făcut „plinirea vremii".

In ceeace privește persoana Mântuitorului, profeții se întreceau în preciziuni, educând amănunte asupra datei și locului nașterii sale trupești, asupra neamului și familiei, sau asupra numelui ce-l va purta. Astfel, despre timpul nașterii a prezis **Daniil (cap. IX, 24-27)**; despre locul nașterii, că va fi Betleemul Iudeii a spus **Miheia**: „Și tu Betleeme Efrata, mic ești între miile lui Iuda, din tine va ieși povățuitor peste Israel, iar obârșia lui este dintru început, din zilele veacului" (V, 1). **Isaia** (IX, 7), **Ieremia** (XXII, 5) și **Ezechiel** (XXXIV, 23) au prezis că se va naște din neamul lui David. Nașterea Sa din Fecioară a fost prezisă de **Isaia** (VII, 14), iar venirea magilor de **Psalmul LXXI**, 10; uciderea pruncilor din Betleem de către **Ieremia** (XXXI, 15), iar fuga în Egipt, de **Osie** (XI, 2). Că se va numi Emanuel (care se traduce „cu noi este Dumnezeu") a prezis **Isaia** (VII, 14) iar despre numele său de Fiu al Omului, ne vorbește **Daniil**, în minunate cuvinte (VII, 13).

Desigur că prezicerile sunt numeroase, însă am ales numai pe cele mai însemnate.

Dar momentul Nașterii Domnului, care a fost prezis și s'a întâmplat la „plinirea vremii", a mai fost însoțit și de multe semne și minuni, ce au fost menționate și în sfintele Evanghelii. Despre Nașterea lui Iisus ne-au scris Matei și Luca. Tot ei ne-au relatat și genealogia Mântuitorului: Matei menționând genealogia descendentă, dela Avraam, la David, la Iosif, iar Luca ne arată genealogia în ordine ascendentă, dela Iisus până la Adam.

Semnele dumnezeiești și minunile ce au marcat evenimentul Nașterii dela Betleem sunt motivele puternice care au sensibilizat în mod special sufletul creștinilor, ori de câte ori s'a serbat această minunată zi. In special poporul nostru a preamărit prin cântecele de stea, sau prin colinde, semnele și minunile Nașterii Domnului. Steaua care a răsărit odată ce a venit pe lume cu trup Domnul Iisus, a constituit desigur semnul și minunea cea mai evidentă a timpului, care a făcut pe Magi să pornească spre locul arătat de mersul ei. Apariția îngerului în fața păstorilor, care le-a rostit pentru prima dată într'un grai omenesc vestea cea mare: „că astăzi în cetatea lui David vi s'a născut un mântuitor, care este Hristos Domnul" (Luca II, 11). Apoi oastea cerească a îngerilor, care slăveau pe Dumnezeu cu profetica psalmodiere: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pre pământ pace și întru oameni bunăvoire".

Fie ca aceste profeții, semne și minuni să aducă deapururi întărirea credinței în atotputernicia lui Dumnezeu, cel ce și-a trimis pe Fiul său să ne aducă mântuirea și viața veșnică.

Pr. Dr. Vasile Gregorian

NAȘTEREA LUI HRISTOS

Iar nașterea lui Iisus Hristos a fost așa:
Îngerul Gavriil a fost trimis dela Dumnezeu la Nazaret, o cetate a Galileei la o fecioară logodită cu bărbat. Bărbatul se numea Iosif iar fecioara Maria. Amândoi din neamul lui David. Și a zis îngerul către Maria:
„Bucură-te cea plină de dar. Domnul este cu tine. Iată vei zămisli și vei naște fiu, și îi vei pune numele Iisus. Căci Duhul Sfânt se va pogorî peste tine și puterea Celui de sus te va umbri. Deaceea și sfântul ce se va naște din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu"
Mat. I, 18 Luc. I, 35

Apoi a ieșit poruncă de la Chesarul August să se înscrie toată lumea, fiecare în cetatea sa de obârșie. S'a suit atunci și Iosif cu Maria la cetatea lui David Betleem, să se înscrie acolo, ca cei ce erau din neamul lui David. Pe când erau ei acolo, Mariei i a venit vremea să nască și a născut pe Fiul său într'un staul și la culcat în iesle căci nu găsise loc în nici o casă —
In noaptea acea s'a arătat îngerul Domnului unor păstori din apropiere și le a zis: Nu vă temeți! Că astăzi vi s'a născut în cetatea lui David Mântuitorul, care este Hristos Domnul. Apoi s'a arătat mulțime de oaste cerească care cânta și zicea: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire!

NAŞTEREA LUI IISUS HRISTOS

Se împlinesc 1947 ani, dela cel mai mare eveniment, care a despărțit istoria lumii în două mari epoci, care a dat naștere unei lumi noui numită lumea creștină și în amintirea cărui eveniment, mintea scriitorilor, a poeților, pictorilor și a cugetătorilor, a scris, a țesut sau a zugrăvit atâtea capodopere, care împodobesc azi: literatura, pictura sau cultura universală. Acest eveniment crucial este: Nașterea lui Iisus Cristos, Mântuitorul lumii. Ieslea Betleemului a fost în decurs de aproape două milenii, isvorul celor mai adânci cugetări și a celor mai mișcătoare sentimente care au răscolit și au revoluționat simțirile oamenilor cu tendința de a crea o lume mai bună.

Atât felul în care s'a născut Domnul și Mântuitorul lumii Iisus Cristos, cât și viața pe care a trăit-o pe pământ și învățăturile ce a lăsat în lume, constitue cel mai strălucit exemplu și cea mai măreață pildă, pe care dacă oamenii ar imita-o și ar trăi-o s'ar sălășlui în lume împărăția lui Dumnezeu, pentru care El s'a coborît pe pământ, pentru care El a trăit, a luptat și Și-a dat viața, pecetluind ca nimeni altul prin sângele Său, opera și testamentul ce a lăsat omenirii întregi, pentru viața și fericirea acestei omeniri.

Acela care a posedat cea mai înaltă înțelepciune, ce n'a fost depășită până azi și nu va fi depășită în veci, Acela care a avut în ființa Sa puterea de a vindeca boalele numai cu cuvântul și chiar dela distanță, Acela care a spus: „Eu sunt calea, adevărul și viața". Stăpânul vieții și al morții, putea să se nască altfel de cum s'a născut.

Intrebarea aceasta și-au pus-o încă din vechime mulți părinți și învățați ai bisericii creștine. Fiu lui Dumnezeu, putea să se nască într'un palat, înconjurat de familie, de servi sau robi — cum erau vremurile atunci — înveșmântat în podoabe scumpe, ca fiii împăraților pământești! Nimic din toate acestea! Tocmai acesta este lucru minunat și plin de învățăminte: Fecioara Maria a născut după o călătorie, obosită, neavând la îndemână: pat, casă, masă și cele de nevoe în asemenea împrejurări! Fiul cerului se naște într'un grajd și este culcat în iesle, pe ogrinjii vitelor, aceștia ținând loc de orice leagăn! Este înconjurat de ființe necuvântătoare în primele momente și vizitat apoi de umilii păstori! Toate acestea s'au făcut pentru a deștepta în noi mila și iubirea pentru suferința umană, pentru acele ființe, acele femei sărmane, care nasc pe drum, care nasc în câmp, la muncă, neavând un adăpost, neștiind când le va sosi ceasul și neavând ce trebue în asemenea clipe de durere, dar și de nespusă bucurie. Această bucurie o spune Insuși Mântuitorul mai târziu: „Femeea când e să nască se întristează fiindcă a sosit ceasul ei; dar dupăce a născut copilul nu mai ține minte durerea, de bucurie că s'a născut om pe lume". (Ioan XVI, 21). Venirea pe pământ a unei ființe omenești deșteaptă dar în familie, între rude și cunoscuți o nespusă bucurie. Nimeni nu știe ce va ajunge noul născut, de el se leagă atâtea speranțe!!! Adeseori din bordeiu ca și din palat au eșit oameni care au luminat calea vieții semenilor lor. Nașterea Mântuitorului însă a adus bucurie întregei lumi. La nașterea nimănui nu s'au produs atâtea semne minunate ca la nașterea lui Iisus Cristos. Cerul însuși atestă această bucurie, prin lumina care a înconjurat în preajma turmelor lor, pe păstorii staulului din Betleem unde s'a născut Domnul; prin cântarea îngerilor, care de atunci și până azi se cântă de toată creștinătatea și care cuprinde în puține cuvinte idealul de viață al omenirii: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bună învoire" (Luca II 14); prin steaua minunată ce s'a arătat atunci — — Steaua Magilor — care a făcut pe acești înțelepți ai orientului să străbată depărtări nespuse, spre a veni până la ieslea Beetlemului și a se închina Aceluia, căruia I-au prezentat simbolicele daruri: „aur, smirnă și tămâe" (Matei II 2-12). Nașterea Domnului este înveșmântată în toate popoarele creștine în atâta poezie și frumusețe, încât ea face mai ales bucuria tinerilor, a copiilor cărora Mântuitorul le-a arătat nespusă iubire când a strigat: „Lăsați copiii să vină la Mine". Poporul nostru în decursul vremurilor a îmbrăcat nașterea lui Iisus Cristos într'o mulțime de cântece, de semne, de mișcări pe care tradiția ni le-a transmis prin veacuri până în zilele noastre. Toate acestea alcătuesc un patrimoniu creștin și național ce nu trebue să dispară din inima și mintea celor mai fragede vlăstare; numai astfel putem deștepta și ține trează în aceste vlăstare, mila și iubirea semenilor lor, temeiul oricărei culturi și civilizații sănătoase, fiindcă prin ură nimic nu s'a clădit ci dimpotrivă totul s'a dărâmat, iar prin iubire se clădește și dăinuește veșnic.

★

Trăim astăzi vremuri de nespuse prefaceri sociale; niciodată lumea n'a fost supusă unor schimbări stucturale mai adânci în ce privește viața sub toate aspectele ei: viața individuală, viața socială, viața economică, drepturile omului, drepturile colectivității etc.

Auzim, citim și vedem ținându-se conferințe în atâtea locuri, pentru înlăturarea suferinței diferitelor popoare, pentru drepturile celor mici și asupriți, pentru pacea lumii după care suspină atâtea neamuri!! Toate aceste idei își găsesc isvorul în înțelepciunea și învățătura ce ne-a lăsat, Cel care s'a născut și a fost culcat în ieslea din Betleem. Toate ideile generoase, care au mișcat sufletul diferitelor popoare în decursul veacurilor își au obârșia în evanghelia Mântuitorului. Ce poate fi mai sublim pentru viața individuală, de cât porunca lui Iisus Cristos: „Să iubești pe aproapele tău, ca pe tine însuți?" Ce poate fi mai temeinic pentru muncă, pentru căutarea și valorificarea dreptului fiecăruia ca vorbele Lui: „Cereți și vi se va da vouă, căutați și veți afla bateți și se va deschide vouă; căci oricine cere ia, cel care cercetează află și celui care bate i-se va deschide". (Matei VII 7-8). Ce poate fi mai sublim pentru viața colectivității decât ideia de iubire, de care este străbătută evanghelia pe toate paginile ei. „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei care vă vatămă și vă pângăresc" (Matei V. 44), cum și vorbele Sale: „Unde vor fi doi sau trei adunați în numele Meu, acolo voiu fi și Eu în mijlocul lor". Nu se poate vorbi de creștinătate, fără a vorbi de iubire: „Intr'aceasta va cunoaște lumea că sunteți ucenici ai Mei, dacă veți avea dragoste între voi".

Pacea socială se întemeiază pe evanghelie; înfrățirea păturilor sociale, ridicarea păturilor de jos, spre starea de vrednicie și demnitate omenească, nu se vor putea înfăptui de cât tot prin sublimele idei din învățătura Mântuitorului Hristos; nu în zadar a spus El că dacă mlădița sau coarda nu rămâne în viță nu poate aduce rod și a proorocit testamentar: „Fără de Mine, nu puteți face nimic". (Ioan XV-5) Lumea trebue să se întoarcă spre sublimele învățături ale lui Iisus Hristos dacă dorește să fie fericită. Depărtarea de aceste învățături a adus totdeauna atât în sufletul fiecărui om, cât și în al națiilor, numai suferință și amărăciune. Oricât de mult ne-am fi depărtat de învățătura Lui, suntem datori să ne reculegem, să ne apropiem de ieslea Betleemului și de Cel ce s'a născut acolo, să îndrăznim a veni cu inimă curată, cum au venit Magii dela atâta depărtare, fiind siguri de promisiunea Lui, că: „Pe cel ce vine la Mine nu-l voiu goni afară".

Preot CONST. MINCULESCU

Marea putere a Bisericii: spiritualitatea

Apariția în lume a bisericei creștine, s'a făcut într'o vreme când nimenea nu mai credea în nimic: civilizația greacă și romană denaturând sensul vieții ajunseseră prin sisteme și școli filosofice, la teorii și directive care se contraziceau și se băteau cap în cap. Se ajunsese la saturație: unele școli filozofice ridicau suicidul la rangul de virtute, altele făceau din plăcerile vieții și mai ales ale tuturor simțurilor bolnăvicioase, singurul rost al omului pe pământ ceeace era școala lui Epicur.

Lumea greacă și imperiul roman obosiseră și moral și material. Pe deoparte luptele întinse aproape în toată Europa în Africa și'n Asia — contactul cu triburile barbare ce veneau din colțurile cele mai îndepărtate ale lumii, acumularea de bogății, dreptul de a dispune de viața sclavilor, puterea fără de nici o morală a celor puternici, — făcea ca viața să nu ofere decât un chin fără mângâere pentru cei mai mulți, o plăcere fără nici un ideal, pentru alții puțini, dar puternici ai lumii. Nici o umbră de milă, nici o iubire de jertfă. Lumea cerea circ și pâine; desfrâu și libertinaj: o oboseală morală cuprinsese aproape întreaga lume. Unii ajunseseră la un fel de desnădejde, alții la un fel de saturație. De nicăieri nu se vedea, nu se căuta o altă întrebuințare de dat vieții. Dreptul forței stăpânea, bunurile vieții erau un fel de scop al vieții pentru ca cei ce-l ajungeau să vadă că nici aici nu-și găseau odihnă și saturație simțurilor.

Aceasta, era probabil „plinirea vremii" pe care o prezisese Scriptura.

Apariția în lume a Evangheliei lui Iisus — doctrina de iubire, de iertare, de egalitate de pace și înfrățire între oameni și raporturile dintre ei, erau ca undele proaspete ale unui isvor de munte într'o băltoacă de apă stătută și clocită. O împrospătare, o înviorare cuprindea încet-încet omenirea.

Dela sclav până la împărat, din colibă până'n palat, intra primăvara sufletească a spiritualității evanghelice. Predica de pe munte, cu fericirea arătată celor obijduiți, înfruntarea și demascarea celor bogați, umilirea și demascarea celor învățați, simplitatea și logica dreaptă, morală și sinceră a pildelor lui Iisus, a epistolilor pauline, jertfa atât de larg dăruită de noua credință a miilor și milioanelor de eroi ai crucii și ai evangheliei, făcu să pătrundă larg și adânc de jos în sus și de sus în jos în toate straturile societății, noua lege a spiritualității evanghelice.

Biruitoare și triumfătoare spiritualitatea creștină se organizează și ea, dar organizează și societatea umană. Omenirea se deșteaptă dintr'o amorțire, dintr'o viață fără idial, într'un ritm, vioiu care dă un nou sens vieții de sănătate morală.

De aceea biserica creștină a biruit vremea de atunci, și vremurile ce au urmat, iar azi este singura bucurie a vieții: credința în noul idial al vieții: dreptul de a se bucura fiecare de viață străjuită de preceptele morale ale Evangheliei. Aceasta este deci marea putere a bisericii care birue tot răul din lume: spiritualitatea.

PETRU GH. SAVIN

CA SĂ NU GREŞEŞTI ŞI TU

Un colind mic pentru mine
Vine încet în sbor de șoapte,
Ca un zumzet de albine
Intr'un stup în miez de noapte.
Nu știu, de mai am putere să-l ascult
Ca pe vremea când eram și eu ca tine
Eu de-atunci, ca tu de-acum,
Vedeam basmele bunicii
Cum plutesc afară 'n ger
Și-auzeam cum cad din cer
Tainele văzduhului.
Și ochii mei, ca ochișorii tăi,
Doi licurici ascunși după zăbrele.
Iși dilatau potirele-a mirare,
Și nu mai știu ce întrezăreau în stele
Și nu știu ce vedeam în Ursa Mare
Un leagăn de mătasă, mi se pare.
Iar peste sat, țeseau colindătorii
Păienjeniș de tainice vestiri;
Și numai când vreun gospodar
Striga spre câinele, ce da mortiș
La îngerii aducători de har
Imi dispărea poema din priviri.
Dar tot ce-ți scriu aici a fost odată
O carte grea, ce am purtat-o mult în mână
Și slova rea a unor oameni răi
M'a învățat că totul e țărână:
Și stele și lumină și văpăi.
Acuma știu că toți au spus minciuni
Când mă 'ndemnau să fug între minuni.
Dar drumul înapoi e mult mai greu.
Când obosit de mers începi să sângeri
Să te ferească Dumnezeu și sfinții îngeri
De întâmplarea ce-am avut-o cu

GH. CHIRIAC

UNITATEA MORALĂ A SATULUI

de GRIGORE T. MIRON

Satul românesc prezintă, în general, o unitate religioasă. Ortodoxia fiind religia marei majorități, ca și a satului, favorizează această unitate. Se observă în satul românesc aceleași credințe, obiceiuri, gânduri, aceeaș limbă. Intreaga obște trăește împreună momente sufletești plăcute, crede și simte la fel.

Când într'un sat se găsesc oameni cu credințe și obiceiuri diferite, faptul prezintă o disonanță; este ceva supărător. Unii lucrează, alții sărbătoresc, obiceiurile respectate de unii sunt respinse de alții. Viața trece astfel într'un fel de contratimp. Și ca urmare a acestei situații sătenii se izolează unii de alții, se dușmănesc de multe ori, ceea ce îi împiedică să înfăptuiască realizări necesare întregei comunități sătești. Din fericire, cazurile acestea sunt rari în țara noastră.

Satul românesc prezintă însă o unitate morală, care este, se poate spune, tot atât, poate mai importantă chiar decât unitatea religioasă.

Fiecare sat are viața sa specifică, formată din situația geografică, din împrejurări istorice, dar mai ales din eforturile, din gândurile și din faptele generațiilor trecute. Sătenii dintr'un sat model sunt altfel formați decât cei dintr'un sat oarecare. Mediul cu faptele trecute și prezente îi formează într'un mod deosebit și vor rămâne astfel, oriunde s'ar deplasa, purtând cu ei zestrea spirituală a satului de unde au plecat.

Satele formează o ierarhie chiar între ele. Fiecare este respectat, după valoarea pe care o reprezintă în cercul celorlalte. Unele sunt cunoscute prin hărnicia în lucrurile casnice, altele prin lucrul pe câmp, prin comerț, viață culturală, religioasă, după îndrumătorii pe care i-au avut.

Dar satul prezintă o unitate morală prin aceea, că fiind restrâns sătenii se sprijină moralmente unul pe altul. Ei se cunosc între ei. Obiceiurile bune sau rele ale unora sunt văzute, cunoscute și câteodată imitate de alții. Se știe, că obiceiurile rele pătează obrazul mai multor generații dintr'o familie. Despre un astfel de om, satul obișnuește a spune: „nu-i de neam bun", ceea ce înseamnă, că greșelile trecutului nu s'au șters încă în memoria satului.

Sătenii văd necazurile și durerile celor din sfera satului lor. Ei sunt părtași la durerile unora; îi încurajează și îi ajută, când este posibil. Ei participă de asemenea la bucuriile altora, căci durerea și bucuria sunt împărtășite, aproape egal, în satul în care nu s'au făcut niciun fel de diviziuni.

Sprijinul acesta moral în dureri și bucurii face, ca săteanul să simtă, că trăește în comunitatea satului. El este cunoscut și considerat după trecutul și după actele sale. Se simte la locul lui, și-i vine foarte greu să-l părăsească; se simte atașat de pământ, de lucruri, de oameni, de întregul mediu.

Satul devine astfel moral pentru unii. „Te vede lumea", „nu-i frumos ce faci", „te faci de râsul satului" sunt expresii des întrebuințate, ca o rechemare la ordine din punct de vedere moral.

Aceste constatări permit a spune, că moralul săteanului este mai ridicat decât al orășeanului. Săteanul poate fi mai optimist, căci natura și mediul îl sprijină. De aceea, sinuciderile la sate sunt inexistente, pe când la orașe sunt numeroase, deși orășanul trăește în mijlocul a milioane de oameni. Prin faptul, că nu-i cunoaște, se simte izolat, deprimat, străin, și-l părăsește forța spirituală de a înfrunta viața.

Prin urmare, satul prezintă o unitate morală, care este un sprijin puternic în viața sătenilor. Generațiile satului participă pe rând la această atmosferă morală, care este reconfortantă și care contribue la formarea caracterului moral.

„ŞI CUVÂNTUL TRUP S'A FĂCUT"...

de Arhim VALERIAN ZAHARIA

A făcut Dumnezeu lumea pe care a împodobit-o cu toate frumusețile și bunătățile, pentru desfătarea și fericirea creaturei sale cele mai iubite: omul, pe care l-a făcut rege al naturei. L-a înzestrat, pe acesta, cu minte luminată, i-a dat putere de conducător peste toată făptura, i-a dat un trup plin de sănătate, viață lipsită de suferință și fără de moarte.

Prin ispita diavolului — invidios pe fericirea creaturii lui Dumnezeu — prin ușurința și curiozitatea femeii, creatura cea mai frumoasă și împodobită a Creatorului își pierde coroana și din rege al făpturii, devine — în multe privințe — mai slab și mai decăzut chiar decât animalele.

Dumnezeu este dragoste nemărginită, dar El este și dreptate supremă. Nu putea rămâne nesancționată trufia ființei omenești. Dar dragoste nesfârșită fiind Dumnezeu, n'a lăsat pradă pierzării și desnădejdii ființa lui cea mai dragă.

Blestemând pe diavol, Creatorul nu uită a făgădui omului căzut mântuirea, atunci când spune:

„Vrăjmășie voiu pune între tine și între femee, între sămânța ta și între sămânța ei. Aceea îți va sdrobi capul, iar tu îi vei mușca călcâiul". (Fac. III-15).

Prin femee intrase păcatul în lume — Eva — și prin păcat moartea. Printr'o femee — Fecioara Maria — trebuia să vină și Mesia, care avea să sfarme capul șarpelui, adică puterea morții, prin care diavolul robea neamul omenesc.

In așteptarea acestei dulci nădejdi — a venirei unui mântuitor — a trăit oamenii dela Adam până la Sf. Ioan Botezătorul. Această speranță scumpă i-a ajutat pe oameni să treacă prin toate greutățile vieții, pe care prin propria lor vină și-o făcuseră grea și de nesuferit. Insăși lumea păgână era frământată și într'o continuă agitație în preajma producerii acestui eveniment. Legenda lui Prometeu, care n'avea să scape decât atunci când un zeu avea să ia asupra sa chinurile lui, prezicerile sibilice și cele ale poetului Virgiliu despre împăratul mântuitor, ne arată cât de așteptată era venirea unui isbăvitor.

De ce oare era necesar ca Dumnezeu să se întrupeze, pentru a se face împăcarea omului cu Dumnezeu?

A fost necesar ca Mântuitorul lumii să fie Dumnezeu, întrucât după căderea în păcat mintea omului se întunecase în așa hal, încât ajunsese să-și facă și să se închine la divinități făcute de mâna lui, sau să-și imagineze pe Dumnezeu în chip de animale sălbatice ori domestice. Numai singur Dumnezeu mai putea să ne spună tot ce trebue să știm despre persoana Sa, de voia Sa și de felul cu trebue să ne purtăm față de alții pentru a putea deveni din nou copiii buni ai Cerului și a ne bucura din nou de binefacerile dumnezeirei.

A fost necesar ca Mântuitorul lumii să fie om adevărat, pentrucă acesta se făcuse vinovat de starea în care se afla și după dreptatea dumnezeească, tot un om trebuia să dea ispașa pentru păcatul cel cu îndrăsneală făcut de el. „Precum prin greșeala unuia a intrat în toți oamenii osânda, așa prin îndreptarea unuia a intrat îndreptarea vieții în toți oamenii". (Rom. V. 18).

Următoarea întâmplare ilustrează desăvârșit desfășurarea actului mântuirii omului. Erau doi prieteni care se iubeau așa de mult, încât toată lumea se mira de dragostea lor. Unul din ei era judecător. O întâmplare face ca celălalt să cadă într'o contravenție, care îi aduse un proces. Destinul face ca judecarea pricinei să vină tocmai la judecătoria unde funcționa prietenul său. Toată lumea era curioasă să vadă ce sentință va da judecătorul contra prietenului său a cărui vină era evidentă.

In ziua judecății, prietenul judecător, după ce ascultă apărarea prietenului său, pronunță o sentință grea contra acestuia, condamnându-l să plătească o amendă foarte mare. Toată lumea prezentă a spus atunci că judecătorul nu-l iubea cu adevărat pe prietenul său, pentrucă dacă i-ar fi fost prieten bun ar fi dat o sentință mai puțin aspră.

Judecătorul, după ce pronunță sentința, se dă jos și, ducându-se către prietenul său, îi spune: „Dragul meu, eu sunt judecător și trebue să fac dreptate. Cu durerea în suflet a trebuit să te condamn pentru greșeala ta. Ca să-ți arăt că eu totuși te iubesc, poftim suma de bani la care te-am condamnat și mergi de-ți plătește amenda".

La fel a făcut și Dumnezeu cu neamul omenesc. Omul a greșit, Dumnezeu fiind dreptate supremă l-a pedepsit; când, însă, a fost ca omul să-și ispășească osânda, Dumnezeu a trimis pe Fiul său cel întâiu născut, care s'a întrupat, pentru a suferi în locul oamenilor pedeapsa ce li s'ar fi cuvenit acestora, pentru păcatul lor.

Pentrucă toți oamenii erau subt osândă, se năsteau și trăiau în păcat, a trebuit ca Fiul lui Dumnezeu să se întrupeze într'un trup omenesc, la fel cu al nostru al tuturor, fără de păcat însă, apărând lumea printr'o naștere miraculoasă.

După cinci mii de ani de îndelungă așteptare, în dureri, suferințe și lacrimi, neamul omenesc primește în mijlocul său pe Mesia, în ieslea unor dobitoace din Betleemul Iudeii. Nici o locuință omenească n'a vrut să-l primească și n'a avut parte de altă căldură decât cea provenită din răsuflarea dobitoacelor din staul, și a fost întâmpinat numai de dragostea și închinarea păstorilor și a magilor din răsăritul îndepărtat.

„Ceeace patriarhii cu mult dor au atșeptat, ceeace proorocii au prezis și drepții au dorit să vază s'a împlinit astăzi".

Proorocul Isaia cu opt sute de ani înainte de Nașterea Domnului, îl prevestea pe Mesia ca domn păcii. Astăzi îngerii cântă la staulul din Betleem: „...pe pământ pace, intre oameni bunăinvoire".

Sărbătorim, dar, astăzi pacea între Dumnezeu și om; pacea între om și semenii săi, pacea între om și conștiința lui.

***Iisus Hristos a venit pe lume, pentru ca prin nașterea sa, să împace pe oameni.** Proorocul Isaia, proorocind vremurile mesianice spune: „Când va veni — Maria — popoarele își vor face din săbii fiare de plug și din sulițele lor seceri, și nu va mai ridica neam asupra altui neam sabia, și nu se vor mai face răsboae. In jurul lui va domni dreptatea și credința. Lupii vor locui atunci în mijlocul mieilor, fără să le facă vreun rău; leopardul se va culca împreună cu iedul; vițelul leul și oaia vor trăi împreună".*

Da, Iisus Hristos ne-a învățat că oamenii sunt datori a trăi în pace cu semenii lor, pentrucă întreaga omenire nu este altceva decât o mare familie, având un singur Părinte și un singur Mântuitor.

Totuși oamenii nu trăiesc în pace. Dușmănii între popoare, între membrii societății umane, dușmănii chiar în sânul familiilor creștine. Tuturor acestora Biserica creștină le amintește de obligația ce avem de a ne iubi semenii și chiar pe vrăjmașii noștri. Fără această iubire care trebue să umple inima celui ce se mărturisește urmaș al lui Hristos, sărbătoarea Nașterii Domnului n'are niciun sens.

Tuturor celor ce zădărnicesc împlinirea timpurilor de pace perpetuă, ce trebue să domnească între toate popoarele, le amintim că, luptând în contra păcii, luptă contra voinței lui Dumnezeu, care vrea ca pacea să se sălășluiască definitiv pe pământ. Vremea când popoarele vor topi tunurile, tancurile și săbiile pentru a face din ele fiare de plug și seceri, va trebui să sosească cât mai curând, pentrucă Scriptura nu minte.

SENSUL PĂCII CREŞTINE

de Pr. COSTEA DIACUL

De aproape două mii de ani răsună în lume cuvântul Mântuitorului: „Pace vouă!" „Pacea mea las vouă!" — adaogă Mântuitorul pentru a lămuri pe urmașii Săi, că nu este vorba despre acel echilibru anevoios și totdeauna nesigur, pe care oamenii izbutesc uneori să-l înfăptuiască prin măsuri exterioare, prin armonizări de interese economice sau prin contrabalansări de forțe armate. Pe vremea vieții pământești a Domnului, exista dictonul latin: „Si vis pacem, para bellum"! — dacă voești pacea, pregătește-te de războiu! Era aceeași mentalitate a unei păci strigată din vârful sulițelor, dar nu din adâncul conștiințelor.

Ei bine, Mântuitorul se ridică împotriva acestei păci exterioare, aparente, care nu este în realitate decât un pretext de gâlceavă și de încăerare brutală, pentrucă ea nu are nici o temelie în conștiința morală a omului. De câte ori se cuvine să iertăm aproapelui nostru? — întreabă ucenicii Săi. „De șaptezeci de ori câte șapte" — răspunde Domnul, adică, iertarea nu cunoaște hotar. Iar pentru desarmarea vrăjmașului, Acel care cunoaște inimile oamenilor mai bine decât oricine, recomandă resemnarea plină de iubire, creatoarea resemnare a virtuților superioare, cari înfrâng răul prin puterea binelui și risipesc ura prin puterea nemărginitei iubiri de Dumnezeu și de oameni.

Intr'adevăr, pacea pe care ne-o dăruește Domnul nostru Iisus Hristos, se întemeiază pe două adevăruri ireductibile: comuna origine a tuturor oamenilor și solidara lor părtășie în fața vieții și a rostului lor pe lume. Adevăruri pe cari științele omenești numai le întrezăresc, fără să le poată valorifica îndeajuns, dar pe cari ființa dumnezeiască a vieții le pune — așa cum sunt — în centrul creațiunii lui Dumnezeu și le asigură suprema lor valorificare dincolo și mai presus de limitele materiale ale existenței, tocmai pentru a le face efective și'n cuprinsul vieții pământești. De unde dar concepția creștină a umanității: toți oamenii sunt fiii adoptivi ai lui Dumnezeu și frați între ei. Solidara lor părtășie în fața vieții și a morții, cu rodnicul ei mister, are deci, mai înainte de toate, o motivare și un sens spiritual și moral prin această filiațiune și frăție de caracter absolut și etern. Așa au văzut-o și au cântat-o cetele îngerești dela Nașterea Domnului, coborînd pe pământ, odată cu negrăitele armonii ale Cerului: „Slavă întru cel de Sus, lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bună învoire". Așa a întrezărit-o mai de mult însuși războinicul, dar și proorocul rege David, când suspina pe coardele harfei sale:

„Iată acum, ce este bine sau ce este frumos, fără numai a locui frații împreună". Iar evanghelistul Vechiului Așezământ, Isaia, profetul de covârșitoare spiritualitate, martir îndurerat al atâtor sângeroase încăerări între oamenii și popoarele timpului său, iată ce viziune are el, ca urmare a domniei pe lume a „Prințului Păcii", a „Mielului" jertfit pentru ispășire și pentru împăcare: „Lupul va paște la un loc cu mielul, leul va mânca pae ca boul și șarpele cu țărână se va hrăni.

Nici o pagubă și nici o stricăciune nu vor mai cășuna în tot muntele meu cel sfânt".